

Óri János

■ Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda Kft. | central@danubia.hu

Szabadalmaztassunk...

De hol és hogyan?

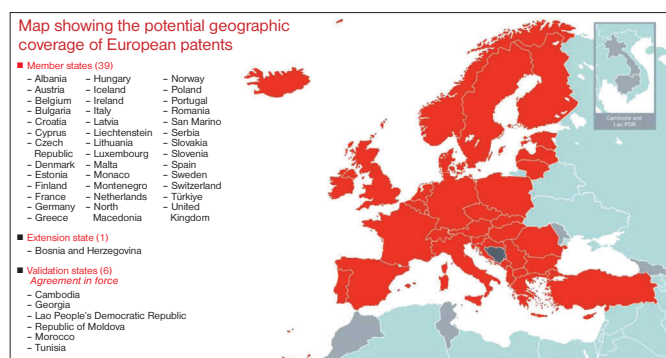
A magyar akadémiai és egyetemi szféra szereplői, a magyar kis és közepes vállalatok számos kémiai kutatási és fejlesztési projekten dolgoznak, melyek nem új gyógyszerhatóanyagok vagy növényvédőszer-hatóanyagok kutatására vonatkoznak, hanem a kémia minden más területére. Ezek a projektek is nagy valószínűséggel üzleti szempontból értékes műszaki eredményekhez – találmányokhoz – fognak vezetni. Természetes, hogy az ilyen kémiai találmányok gazdasági hasznosulásának is egyik szükséges, de nem elégséges feltétele szabadalmi oltalmuk megszerzése.

Magyarország piaca szerény méretű az Európai Unió piacával, illetve a világgal összehasonlítva. Ezért a magyarországi szabadalmi oltalom megszerzése nem elegendő a szóban forgó, új vegyületekre, illetve új kémiai eljárásokra vonatkozó találmányok esetében. Nyilvánvalóan – a rendelkezésre álló pénzügyi források figyelembevételével – legalább az Európai Unió tagországainak többségében és az Egyesült Királyságban (UK) oltalmat kell szerezni a fenti találmányokra.

Milyen lehetőségek állnak rendelkezésre jelenleg? Mint ismeretes, az Európai Szabadalmi Egyezmény (European Patent Convention, EPC) alapján tett egyetlen európai bejelentés olyan európai szabadalom engedélyezését eredményezi, mely jelenleg 46 országban (köztük az összes EU-tagállamban) – lásd a térképet – biztosíthat oltalmat az egyes országokban az érvényesítéshez szükséges adminisztratív eljárások után. Lényeges, hogy az Egyesült Királyság (UK) tagja maradt az EPC-nek a brexit után is! Számos országban az európai szabadalom érvényesítéséhez az adott ország hivatalos nyelvére történő fordítást is be kell nyújtani, ami jelentős költséggel jár. Így a szabadalmazható találmányra vonatkozó csokornyí, egymástól független nemzeti szabadalomhoz jut, melyeket természetesen külön-külön fent kell tartani, ami évente költségekkel jár.

A bemutatott módon kapott európai szabadalmak esetében a 2023 nyara óta létező Egységes Hatályú (európai) Szabadalom

Az európai szabadalmak potenciális földrajzi lefedettsége
(www.epo.org)

(Unitary Patent) alakítás is kérhető, amely 18 EU-tagországra kiterjedően biztosít oltalmat. Ez jelentős megtakarítást eredményez a fordítási és szabadalomfenntartási költségekben (lásd www.epo.org, unitary patent). Azonban arról ne feledkezzünk meg, hogy ez a szabadalom mind a 18 tagállamban egyszerre szűnik meg egy sikeres megsemmisítés esetén.

Jelenleg AT, BE, BG, DE, DK, EE, FI, FR, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PT, RO, SI és SE vesz részt az Egységes Hatályú (európai) Szabadalom rendszerében. A brexit miatt az Egyesült Királyság (UK) már nem lett tagja az Egységes Hatályú Szabadalom Európai Unió által létrehozott rendszerének. Spanyolország (ES) és Lengyelország (PL) nem kíván résztvevő lenni. További EU-tagországok – CZ, SK, CY, GR, HU, IE – várakozó állásponton vannak a vonatkozó szerződés ratifikációjával kapcsolatban. Horvátország (HR) – mint később csatlakozó EU-tag – még nem döntött.

Az ismertetett szabadalmaztatási lehetőségek az európai piacon biztosítják az optimális oltalomszerzést és jó hátteret nyújtanak az oltalom alá helyezett találmányok üzleti kiaknázásához Európában.

Természetesen nem lehet megelégedezni a világpiac további alapvető észak-amerikai, kínai és japán részéről sem, különösen ha a találmánytól nagyon jelentős piaci siker várható. A magyar szabadalmi bejelentés elsőbbségét igényelve érdemes nemzeti szabadalmi bejelentéseket tenni legalább Kínában, Japánban és az USA-ban.

Lehet, hogy túlzottan ambiciózusnak tűnik a fenti országlista, de azt szem előtt kell tartani, hogy ez az országlkör már igen jelentős piacokat ölel fel. Továbbá például egy szerves katalizátor (organic catalyst) kategóriába tartozó új molekulával piacra lépni ebben az országlkörben nagyságrendekkel egyszerűbb és gyorsabb, mint egy új gyógyszerhatóanyagot tartalmazó gyógyszerkészítménnyel vagy egy új peszticidmolekulát tartalmazó növényvédő készítménnyel.

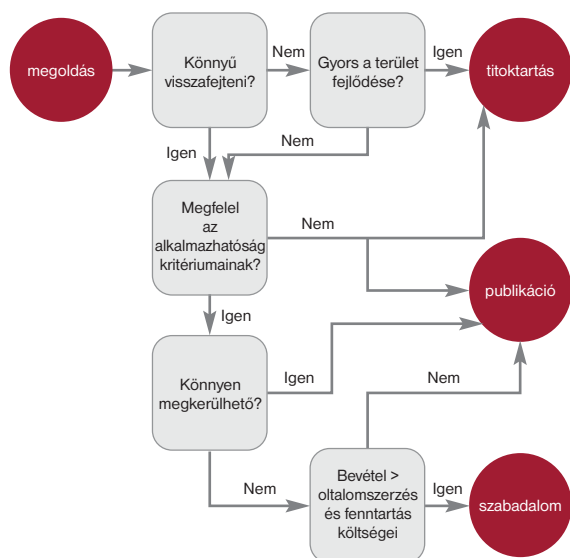
A példaként említett szerves katalizátorok globális piacának közelítő évi értéke jelenleg 15,5 milliárd USD, enzimek nélkül pedig évente 3,5 milliárd USD. A piac becsült éves növekedési rátája 5–9% a teljes szegmensben. Tehát ez is üzletileg reménykeltő műszaki terület.

Azonban ahhoz, hogy a fenti országokban erős, jogilag érvényesíthető vegyület- és eljárásoltalmat lehessen szerezni, megfelelő előkészületeket kell tenni a projektek folyamán:

A technika állását tisztán kell látni, a projekt folyamán rendszeresen frissített újdonságvizsgálatot kell folytatni, ami igazolja, hogy a létrejövő megoldás új-e; az ehhez a találmányi megoldáshoz legközelebbi ismert megoldásokat azonosítani kell. Ezt a leggyorsabban a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (továbbiakban SZTNH) által nyújtott kutatási szolgáltatásokkal lehet elérni (www.sztnh.gov.hu), de fordulhatunk szabadalmaztatásra specializálódott szakemberekhez, azaz szabadalmi ügyvivőkhöz is.

Továbbá meg kell határozni a fenti vizsgálat eredményei alapján, hogy miben rejlik az új megoldás meglepő volta, azaz feltalálói tevékenységen alapul-e. Ezzel az is biztosítható, hogy amennyiben a műszaki megoldás szabadalmaztatása mellett dönt a cég, a kutatóintézet vagy az egyetem, akkor a szabadalmi bejelentésben világosan megfogalmazza a találmányi gondolatot.

Minden létrejött új műszaki megoldás/találmány esetében három út, azaz a publikálás, a szabadalmaztatás vagy a titokban tartás között kell választani. A döntési folyamatot le kell folytatni, melyet a szakirodalom pontosan bemutat.

A találmány sorsa: döntéshozatal egy K+F-folyamat során létrejött megoldás oltalmazásáról, publikálásáról vagy titokban tartásáról [1]

A hivatkozott cikk itt is bemutatott 1. ábrája összefoglalja a teendőket. [1]

Ha az a döntés az új és inventív műszaki megoldással (találmánnyal) kapcsolatban, hogy szabadalmaztatni kell, akkor szabadalmi ügyvivő készítse el a bejelentés szövegét és nyújtsa be a magyar elsőbbségi bejelentést. Nem érdemes megkockáztatni, hogy csak szűk oltalmi körű, nehezen érvényesíthető szabadalmak vonatkozzanak a jelentős üzleti értékű találmányra a szakszerűtlenül megfogalmazott elsőbbségi bejelentés miatt.

Az SZTNH-től a magyar bejelentéssel kapcsolatban előnyös írásos véleménnyel kiegészített újdonságvizsgálatot kérni már a bejelentés benyújtásakor. Ennek az előzetes véleménynek birtokában a bejelentő sokkal megalapozottabban tud dönteni, hogy érdemes-e a magyar szabadalmi eljárást folytatnia, illetve érdemes-e a külföldi oltalomszerzést elindítania.

Összefoglalva:

1. A magyar akadémiai és egyetemi szféra szereplőinek, a magyar kis és közepes vállalatoknak fontos törekedniük a kémia bármely ágában keletkező, üzletileg is jelentős találmányaik legalább az európai piacokon való szabadalmaztatására.
2. Az Egységes Hatályú (európai) Szabadalom a fenti célra nagyon gazdaságos eszköz.
3. Gondoljunk szabadalmaztatáskor a globális lehetőségekre: USA és Ázsia.
4. A kutatási-fejlesztési projektek folyamán a létrejött találmányok sorsáról való döntési folyamatba és már az elsőbbségi magyar szabadalmi bejelentés elkészítésébe is vonjunk be szabadalmi ügyvivőt (www.szabadalmikamara.hu).

IRODALOM

Janáki-Bohner Biborka és Molnár István: Az iparjogvédelem kutatás-fejlesztést támogató szerepe. Magyar Kémikusok Lapja (2023) 1, 12–16.

Amerikai szabadalmat kapott a BME járműbiztonsági áttörése

Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyihivatala (USPTO) is megadta a szabadalmi oltalmat annak a járműirányítási technológiának, amelyet a BME Gépjárműtechnológia Tanszékének kutatói fejlesztettek ki. Az innováció különlegessége, hogy a járművet a tapadási határon túl, megcsúszás közben is képes kontrolláltan irányítani, ezzel jelentősen csökkentve a kisodródásos balesetek kockázatát.

A fejlesztés már korábban egységes európai szabadalmi oltalmat kapott, az amerikai szabadalom megszerzése pedig újabb jelentős mérföldkő a technológia nemzetközi elismerésében. Az USPTO döntése egyben azt is jelzi, hogy a magyar kutatók megoldása globális szinten is újszerű és iparilag releváns.

A BME Automated Drive Lab keretében működő Járműdinamika és Szabályzás kutatócsoport fejlesztése új megközelítést alkalmaz a járműbiztonság területén. Míg a hagyományos menetstabilizáló rendszerek – például az ESP – elsődleges célja a tapadás visszaállítása, addig ez az új technológia a megcsúszás állapotában is fenntartja a jármű irányíthatóságát. A rendszer szükség esetén átveszi az irányítást a vezetőtől, és csúszás közben, akár kontrollált driftmanőver alkalmazásával vezet biztonságos pályára a járművet (videó a honlapon).

„A közúti balesetek jelentős része abból fakad, hogy kritikus helyzetben a vezető már nem képes kontrollálni a jármű mozgását. A célunk az volt, hogy a fizikai határok közelében vagy akár azon túl is fenntartható maradjon az irányíthatóság” – mondta Szalay Zsolt, a BME Gépjárműtechnológia Tanszékének vezetője.

Az automatizált és önvezető rendszerek biztonságának egyik kulcskérdése, hogy miként kezelik a szélsőséges, tapadásvesztéssel járó forgalmi helyzeteket. A fejlesztés ezért nemcsak a közlekedésbiztonság javításához járulhat hozzá, hanem új lehetőségeket is nyithat a következő generációs járműszabályozási rendszerek fejlesztésében is.

A BME Gépjárműtechnológia Tanszéke az elmúlt években számos nemzetközileg is jegyzett kutatási és ipari együttműködésben vett részt az automatizált járművek, a járműdinamika, a funkcionális biztonság és a jövő mobilitási rendszerei területén. A mostani amerikai szabadalom újabb példája annak, hogy a magyar mérnöki és tudományos tudás nemzetközi szinten is versenyképes innovációk létrehozására képes.

(<https://www.bme.hu/hirek/260526/bme-kjk-jarmutechnologia-fejleszt-es-usa-szabadalom>)